

Prva pomoč pri opeklinah

Opekline hladimo pod tekočo vodo.

Koža je največji telesni organ, ki kot zunanja telesna prevleka ščiti notranje organe pred vplivi okolja. Opekliške rane nastanejo zaradi delovanja toplotne, kemične in električne energije na tkiva ter zaradi sevanja in zaradi trenja ob predmete. Najpogosteje so posledica delovanja toplotne energije v obliki suhe vročine (plamen, razbeljena kovina, vroči zrak) ali dotika kože z vročimi tekočinami (para, vrela voda, olje). Najpogosteje opekliško rano zada stik z vročimi tekočinami (oparine), ki ne traja dlje od 5 minut. Med opekliške rane štejemo tudi poškodbe zaradi delovanja električnega toka in poškodbe zaradi delovanja kemičnih snovi (kislin in alkalnih snovi).

Resnost opekliške rane je odvisna od časa delovanja vira, ki je rano povzročil, količine oziroma jakosti vira ter površine in področja telesa, ki ga je vir prizadel. Večja opekliška rana namreč lahko vpliva tudi na druge organske sisteme (srčno-žilnega, ledvice, pljuča, prebavila, mišice, živci, kosti...) in lahko povzroči kopičenje zaostalih razpadnih produktov iz poškodovanih tkiv.

Pri različnih oblikah opeklin moramo zato najprej razločiti blažje opekline od resnejših opeklin, ki so lahko bodisi zelo obsežne ali pa zavzemajo področja telesa, ki so še posebej vitalna (npr. dihala, obraz, področje spolovil). Pri določitvi nujnosti obravnave razlikujemo med opeklinami prve, druge in tretje stopnje:

Opekline prve stopnje (lažja opekline): poškodovana je samo zunanja plast kože ali povrhnjica (epidermis) ali pa je prizadeta tudi podkožna plast v le manjšem obsegu. Koža je ponavadi rdeča, otečena in boleča.

Prva pomoč lažjih opeklin:

Ohladimo opekliško rano s tekočo hladno vodo, ki zmanjša bolečino in preprečuje nadaljnjo poškodbo poškodovanih, vendar še živečih celic. Hladimo do odprave bolečin, takoj ko je to mogoče. Običajno hladimo 30 minut oziroma vsaj 5 do 10 minut s tekočo vodo temperature med 8 in 23 °C. Voda naj bo čista, sterilnost pa ni potrebna. Če ni možno zagotoviti tekoče vode, hladimo z brisačami, namočenimi v hladno in čisto vodo.

Opečeni otroci hitro izgubljajo toploto, zato hlajenje njihovih opeklin izvajamo največ 10 minut, če je površina rane manjša od 10 %. Otrok v bolnišnico ne peljemo zavrtih v mokro brisačo, ampak jih pokrijemo s toplo odejo.

Poškodovanca ne smemo podhladiti, zato pri obširnejših opeklinah čas hlajenja skrajšamo na 5 minut.

Na opeklinsko rano ne dajemo ledu!!! Takšno hlajenje lahko povzroči še dodatne poškodbe.

Opeklinke rane nikoli ne mažemo z mazili!!!

Pokrijemo opekline s sterilno gazo in povojem, ali namestimo posebne sterilne obkladke za prvo pomoč pri opeklinah, ki so na voljo v lekarni, in obiščemo zdravnika.

Manjše opekline se ponavadi celijo brez nadaljnjega zdravljenja. Celjenje lahko spremljajo spremembe pigmenta (območje opekline je drugačne barve kot ostala koža). Če se razvije okužba (povečana bolečina, rdečina, povečana temperatura in oteklina prizadetega področja), poiščemo zdravniško pomoč.

Opekline druge stopnje (srednje težke opekline): poškodovana je tudi debelejša notranja usnjica (dermis), v kateri je večina kožnih prvin. Koža je pordela, otekla, pokrita z mehurji, pogosteje so prisotne hude bolečine. Opečeno je lahko večje področje kože in tudi področje obraza, rok, nog, dimelj ali zadnjice.

Opekline tretje stopnje (kritične opekline): vključujejo vse plasti kože, sega tudi v maščevje, mišice in celo kosti, področje pa je navidezno suho in belo. Opečeno področje je lahko zelo veliko, pridružene so opekline dihal. Sem štejemo tudi opekline z električnim tokom visoke napetosti.

Pri večjih opeklinah ali več poškodovancih, poškodbah v zaprtih prostorih, takoj pokličemo pomoč na številki 112 in do prihoda ekipe NMP:

1. Preučimo mesto nezgode (položaj, dostopnost, nevarnosti).
2. Odstranimo vir toplote – pogasimo ogenj s plaščem, odejo, vodo.
3. Izključimo pomembne pridružene poškodbe opečenega, ki ogrožajo njegovo zdravstveno stanje ali vodijo v poslabšanje le-tega.
4. Opečenega previdno prenesemo na varno (upoštevamo možnost poškodbe hrbtenice).
5. Če poškodovanec ne kaže znakov življenja, pričnemo s temeljnimi postopki oživljanja.
6. Odstranimo oblačila, ki niso prilepljena na rano. Ne odstranjujemo oblačil, ki so prilepljena na rano. Takoj odstranimo oblačila pri opeklinah in pri opeklinah s kemičnimi sredstvi (uporabimo zaščitne rokavice!!!)
7. Opekline hladimo (glej zgoraj). Naj poudarimo, da NE smemo uporabljati ledu, saj lahko povzroči ozeblino in nadaljnjo poškodbo kože in NE prediramo mehurjev, saj to lahko povzroči njihovo okužbo in je s strani laikov povsem nepotrebno.

8. Govorimo s poškodovancem in ga pomirimo.

9. Prva pomoč pri opeklinah dihalnih poti je takojšen klic na 112 in hladen obkladek na vrat. Poskrbimo za takojšen strokovni prevoz v bolnišnico.

10. Pri kemičnih opeklinah odstranimo vsa oblačila in ostanke kemičnega sredstva. Nato je potrebno dolgotrajno izpiranje s tekočo vodo temperature 30 oC, da preprečimo splošno podhladitev. Rane zaradi delovanja kislin spiramo 60 minut, rane zaradi delovanja alkalij pa še dlje.

11. Pri reševanju z mesta poškodbe zaradi električnega toka poskrbimo za prekinitev stika z virom elektrike (izključimo glavno stikalo, odvijemo varovalko, izvlečemo vtič, prekinemo tokokrog). Električnih opeklin ne hladimo! Potreben je stalni nadzor poškodovanca do prihoda službe NMP in ustrezni ukrepi ob izgubi zavesti ali zastoju srca in dihanja. Rane sterilno povijemo in poškodovanca pokrijemo.